

ЛИСТИ ДМИТРА БАГАЛІЯ ДО ОЛЕКСАНДРА ОГЛОБЛИНА

У свій час відомим українським дослідником І.В.Вербою були опубліковані листи О.П.Оглоблина до Д.І.Багалія¹. Пропонована публікація містить листи Дмитра Багалія у відповідь. Таким чином, відтворюється повнота листування двох видатних українських істориків, чий епістолярій є дуже важливим за своєю інформативністю джерелом не тільки для вивчення їх творчих стосунків, а і функціонування історичної науки протягом 1926-1932 рр. Ці листи засвідчують *“виявлення не аби якого бажання відійти від старої історіографічної спадщини і стати на ґрунт марксо-ленінської методології”*, що Д.І.Багалій намагався робити майже 15 років².

Найповнішим виразом цього мало стати написання *“Нарису історії України на соціально-економічному ґрунті”*, який би містив критику *“буржуазно-націоналістичної”* концепції української історії М.С.Грушевського на основі *“єдино правильного”* історичного матеріалізму. Але історик не вдалось вийти за межі позитивістської методології і позбутись впливу поглядів на історичний процес дореволюційних російських істориків В.Й.Ключевського, Д.І.Лловайського та М.І.Карєєва.

Але компартійна верхівка все одно використала Д.І.Багалія, його прихильників та учнів для ліквідації установ академіка Грушевського. На його прикладі вона постійно демонструвала переваги радянської науки над дореволюційною, змушувала до кадіння новій владі. Цікаво, чи відчував сам Д.І.Багалій різницю в тому, що майже п'ятдесят років тому його праці віддавались міністром народної освіти графом І.Д.Деляновим на перевірку Д.І.Лловайському і К.М.Бестужеву-Рюміну, і тому він мав спростовувати звинувачення в українофільстві, і тепер, коли створювалась трійка для нагляду та оцінювання сучасної йому української історіографії³, коли від нього знов вимагали каюття за висловлені у своїх працях погляди⁴? Мабуть, що ні, оскільки присуд партійних істориків був категоричним: *“...все ж академіку Багалію не пощастило остаточно розірвати зі старим та озброїтися наукою Маркса, Енгельса, Леніна, Сталіна і тим самим перейти до лав представників марксистської історичної науки”*⁵. Тільки за доби незалежності України Д.І.Багалій дістав визнання як видатний український історик і заходами В.В.Кравченка⁶ почались системні дослідження його наукової спадщини.

Пропоновані нижче листи зберігаються у Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України (далі - ЦДАВО). Текст подано зі збереженням граматики і стилістики української мови того часу. Публікатором виправлено лише описки, застосовано сучасні правила пунктуації, скорочення розкриті у квадратних дужках.

¹Верба І., Кіржасєв С. Дмитро Багалій і Олександр Оглоблин: До історії творчих стосунків // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник / Упорядн. Кравченко В.В. - Х.: “Майдан”, 1999. - С.218-270.

²Грищенко М. Д.І.Багалій в українській історіографії. - Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського. - Ф.Х. - Спр.17890. - Арк.97.

³Лист Д.І.Багалія до О.П.Оглоблина. - ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.59.

⁴Лист Д.І.Багалія до О.П.Оглоблина. - ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.57.

⁵Грищенко М. Д.І.Багалій в українській історіографії. - Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім.В.І.Вернадського. - Ф.Х. - Спр.17890. - Арк.98.

⁶Кравченко В.В. Д.И.Багалей: научная и общественная деятельность. - Харьков: Изд-во “Основа” при ХГУ, 1990. - 176 с.

Передмова, упорядкування і коментарі *Г.М.СТАРИКОВА*

Стариков Григорій Миколайович - аспірант Інституту археографії та джерелознавства ім.М.С.Грушевського НАН України.

№1

Харків 30.XII.1926 р.

Шановний Олександр Петрович!

Утворилася велика і несподівана неприємність з Вашим Київським гуртком аспірантів, що були передані під Ваше керування. Мала президія Укрнауки в час мого перебування у Києві, на підставі паперів, що надійшли з Києва, і в присутності уповноваженого Л.М.Левицького¹, зробила таку постанову: визнати ранішу постанову про включення 3-х відомих нам персон недійсною і дозволити їм після оформлення їх анкет, згідно з існуючими правилами (висновок ІНО) подати заяву про прийняття їх в науково-дослідчу кафедру історії України М.С.Грушевського² в Києві. Одночасно зроблена постанова: власне Вас - доручити Харківській кафедрі переглянути справу про прийняття Вас в дійсні члени Харківської кафедри і дати про це свій висновок. І нарешті додана указівка керовникові кафедри, тобто мені, щоб надалі не було таких випадків, як оцей Київський. Підстави для цього були чисто формальні - невиконання правил про прийняття в аспіранти молоді, але, очевидно, що суть полягала і в деяких інших мотивах, тісно зв'язаних з Київськими взаємовідносинами. Це для мене дуже прикро, особливо з боку аспірантів. Що до Вас, то я гадаю, що Кафедра підтвердить свою власну постанову. Неприємно це і для нашої Кафедри в цілому. Але постанова президії рішуча і не буде змінена. Незабаром я одержу офіційну виписку з протокола і пришлю копію Вам. Але вже й зараз, коли вона зробилася мені відома, очевидно, треба анулювати все те, що Ви робили на підставі усного повідомлення про затвердження аспірантів. Бо листовного офіційного у Вас не було і в Укрнауці одержали прохання про надсилку його Вам, але, очевидно, Ви одержите тепер те, про [що] я Вам пишу. І тому потрібна Вам негайно припинити працю Вашого гуртка. Я обмежуюсь лише фактичною інформацією, не роблячи ніякої оцінки і не торкаючись документів, які офіційно мені невідомі. І нарешті висловлюю щире побажання, щоб Ви утрималися в своїх заходах по цій справі од усього того, що може пошкодити Вашим (і нажаль на дуже короткий час і моїм) аспірантам, що їх очевидно, треба поставити в нормальні умови наукової праці у Києві. З пошаною Дм. Багалій.

P.S. М.І.Яворський³ буде у Києві незабаром. Переговоріть з ним, і про свій докторат.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.2. Оригінал.

№2

Шановний Олександр Петрович.

З великим задоволенням сповідаю Вас про затвердження Вас Укрнаукою доктором історії України. Vivat novis Doctor!

Усього найкращого

Чекаємо Вас

Прихильний до Вас Ваш Дм.Багалій.

29, XII, 1927

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.4. Оригінал.

№3

Шановний Олександр Петрович!

Командірування з командіровочними підписано І.Озерським для Вас. Можете, значить, приїздити до Харкова. Знайдені і документи про Ваш докторат: справа ця буде поставлена в Укрнауці, після мого повернення з Москви.

Прихильний до Вас

Дм.Багалій.

17, XII, 1927 р.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.5. Оригінал.

№4

В Київ, Андріївський узвіз, буд. 2. кв. 42

Професору Олександру Петровичу Оглоблину.

Шановний Олександр Петрович, Вашого листа з протоколами засідання Ком[ісії] Укрцентрарха одержав. Укрнаука визнала необхідним посаду керовника (Вас), але нині про це остаточно повинна вирішити президія Вуан [ВУАН]. Я хочу приїхати на засідання 1-го січня, але дізнайтесь і напишіть мені, коли воно одбудеться і як повно, яким буде коло програм. Призначьте і засідання Нашої Комісії на 2 січня, коли 1-го одбуде засідан. 1-го Відділа.

Усього кращого. Ваш Дм.Багалій.

18, XII, Харків.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.6. Оригінал.

№5

В[ельми] Шановний Олександр Петрович!

Президія Ін[ститу]ту Марксизма звернулась до През[идії] Укрнауки з заявою про надання М.І.Яв[орському] докторського ступеня без захисту дисертації.

Укрнаука запропонувала мені головування. В склад комісії я ввів (і ЦК затверджено н[ашою] висшою інстанцією) од Інст[иту]ту Марк[сизму] - Семковського, Дохлика [?]. Камишана⁴ од нашої Кат[едри] - Вас, Слабченка⁵, Мирзу[-Авакянц]⁶, Барвинського⁷ і голову У[країнського] Арх[івного] упр[авління] Рубача⁸ усього зі мною 9.

На 7 січня я скликаю перше засідання але воно буде формальне і на нього Вам не треба приїздити. Там будуть лише призначені рецензенти і термін для їх за слухання. Нареш[ті] на 2-му засіданні Ви одержите оповісти на нього, але мені неофіційно напишіть зараз.

На яку, чи на які праці М.І.[Яворського] Вам втямость написати рецензію (може на 2-й вип[уск] його іст[орії] револ[юційних] рухів - про робітничий рух чи на щось інше). Певен, що Ви не одмовитесь от участі в Комісії такого авторитетного складу. Звісно, що і Ви, як і я, визнаєте, що М.І.[Яворський] виріс і за 2 послідні книжки по іст[орії] рев[олюційного] руху на Укр[країні] заслуговує вченого ступеня, в зв'язку з заслугами на полі прикладення марксизма до укр[країнської] історії. На друге засідання, що буде в лютому Ви одержите командірування в Харків.

До речі питання про Ваше наукове командірування вирішується. Негайно одпишіть мені на цей лист (про згоду і рецензію).

Думаю, що наша кафедра послужить правильно, беручи на себе таку відповідальну роль в доктораті першого історика-комуніста.

Відданий Вам

Дм.Багалій.

P.S. Декому у Вас це може буде неприємно, але Ви знаєте, як вони ставляться до доктората Вашого і Слабченкова.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.7. Оригінал.

№6

Шановний Олександр Петрович!

На 19 ІІ призначено засідання Комісії по присуду доктората М.І.Яворському.

Вам треба буде обов'язково бути і привезти рецензію на 1-шу частину 2-го тому Нар[ису] револ[юційної] борот[ьби]. Зроблено Озерським⁹ розпорядження про видачу Вам командіровачних грошей в Москву через Харків, так що 20-го Ви можете виїхати з Х[аркова] в М[оскву] - бажано щоб 19-го 20 Ви і Слабченко зачитали доповідь на нашій кафедрі.

Усього кращого.

Жду відповіді.

З пошаною Дм.Багалій.

8.ІІ.1929.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.12. Оригінал.

№7

10.ІІ.

Шановний Олександр Петрович!

Дуже вдячний Вам за листи і за добрі поради про *"нашу Комісію"* при Вуан. Я з ними цілком згоджуюся. Але річ у тому, що в Київ я не зможу приїхати зараз і в березні, а лише в квітні; це трохи запізно, але інакше не можна, бо в березні в Шевченковське свято повинен бути в Харкові.

Тепер що до рецензії, в протоколі сталася помилка. Вам доручено скласти рецензію на 1-шу частину 2-го тома, також як: Рубачу; Слабченко напише про 1-й том (він на це погодився), Ви про першу частину 2-го, а Рубач, яко партієць, й про те, і про друге.

Протоколом распорядчого засідання Вам командировання призначено з 18-го лютого по 18 березня, з заїздом в Харків на засідання Ком[ісії] по докторату Яворського і призначена грошова допомога (поза чергою) 19-го.ІІ. отбудеться засідання Комісії в 2 години дня, а засідання кафедри або у той же вівторок у вечері або у середу днем. На цьому засіданні бажані доповіді - Ваша і Слабченка.

Ітак, приїздіть і привозьте рецензію на 1 част[ину] 2-го тома і свою доповідь.

Всього кращого.

З повагою Дм.Багалій.

10, ІІ, 1929.

Харків.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.15. Оригінал.

№8

Шановний Олександр Петрович!

1) Одержав Вашого рукопису - і страшенно перелякався, що він написаний не на машинці. Як це я його читатиму і скільки для цього потрібно часу і що станеться з моїми очима? І тому пишiть мені короткий зміст Вашої праці, щоб я міг зкористуватися ним яко матеріалом для відзива, як це ми, автори, робимо такі резюме і додайте головні тези. І робіть це печатно.

2) Ваші учні можуть зачитати свої доповіді 2-го IV, коли це буде зручно; 2-го IV після засідання катедри увечері, я виїду в Київ на засідання 1-го відділу, що відбудеться 4-го IV, про що повідомте Миколу З[ахаровича] [Левченка]¹⁰.

Усього кращого.

Дм.Багалій.

17.III.

P.S. Ваша праця в Прем[іальній] Ком[ісії], мабуть, здобуде премію, на підставі рец[ензії] Сл[абченка].

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.17. Оригінал.

№9

Харків, 23,Х,1929 р.

Шановний Олександр Петрович!

Пропшу мені вибачити, що досі не спромiгся Вам написати по нашим кадровим справам - як тільки повернувся до Харківa - а це було 9-го жовтня - зараз же був захоплений масою негайних справ по складанню для Девуе [ДВУ] 2-го видання своєї України (перше швидко розійшлося), по катедрі, по інституту. Не зміг тому приїхати до Києва в жовтні, тим більше, що, як мені пояснив О.П.Новицький¹¹ в 1-му Відділі нормальна праця ще не налагодилася; сесійне засідання по Від[ділу] призначене лише на 4-5 листопада. На жаль я не маю розпису засідань спільного зібрання - і до речі прохаю Вас взяти його для мене у Лозієва¹² і негайно мені надіслати.

Тепер, що до нашої Комісії: М.І.Яворський укупі зі мною і акад. Слабченком хоче надати до 1-го Відділа записку про раціоналізацію Комісії 1-го Відділа; коли вона буде нами складена, я вам надішло її досить радикальний проект. Тепер же на те скажу, що він сим хоче організувати комісію революц[ійної] боротьби на Укр[аїні] XIX-XX в. Тоді ця частина (друга) завдань нашої комісії одпаде, а у нас залишиться чітке завдання - соц[іально]-екон[омічної] історії (господарство, промисловість, торгівля) України - XVIII-XIX в.в. включаючи сюди і польське повстання на Україні 30-х і 60-х років, бо [Яворський] зосереджує увагу на револ[юційних] рухах внутрішніх - робітничому, селянському і національному. Він взагалі щільно зв'язався з Києвом, одержуючи наук[ово]-досл[ідну] катедру укр[аїнської] історії в Катедрі Марксизма і Ленінізму (на місці Гермайзе¹³) і хоче взяти в Ак[адемії] і другу Ком[ісію] - Західної України (що існує); мені пропонується взяти ще й другу Ком[ісію] - істор[ію] Лівоб[ережної] Укр[аїни] (включаючи й Слобожанщину). Ком[ісією] по Укр[аїнській] істор[ію] місяць керували усі акад[еміки] по історії України. Ця записка докладатиметься на зас[іданні] 1-го Відділу 14-го листопада. Щодо приміщення Нашої Ком[ісії], то напишіть мені, що з цього боку зроблено управою Акад[емії]. Чи наша кімната забезпечена меблями, як з опаленням, дізнайтесь чи може там бути поставлено мені ліжко на випадок моїх

приїздів до Києва, бо є проект президії скупчити усі бібліотеки 1-го Від[ділу] на першому поверсі, а установ 1-го Відділа на 2-му, 3-й Від[діл] - на 3-му тоді й бібліотека кат[едри] Арабо-іранської філології перейде на 1-й поверх і мені вже буде неможливо спинятися там, де я жив раніше; тоді, може, виникне й питання про приміщ[ення] нашої Ком[ісії] - чи їй залишитися в гімназії чи перейти до гурту установ 1-го Відділа; про це вирішимо, коли я приїду до Києва. М.І.Яворському надана кімната для його перебування і чи не можна б поставити питання про таку ж кімнату і для мене, окрім комісійної. Напишіть про це все і уповноважую Вас вжити для цього відповідних заходів. Напишіть мені, в якому стані справа про утримання Ваше і Нат[алії] Дм[итрівни] [Полонської-Василенко]¹⁴.

Нарешті дізнаєтесь, в якому стані справи з друком моєї книжки - Мат[еріали] до біограф[ії] В.Б.Антоновича¹⁵. Наприкінці її передбачаються примістити відбитки з Споминів А[нтоновича] з 1-го тома його праць. Я чув, що моя книга вийшла, але без цього додатка. Як воно на ділі.

Ваш Д.Багалій.

P.S. Попрохайте Лозієва надіслати мені копії протоколів засідання 1-го Від. і ради.

P.S. Для Х[арківського] Нач[альства] прошу надіслати негайно відчит про роботи Ваші минулого року і після роботи 1929-1930 р.р.

Покажіть цього листа Нат. Дм. П[олонській-Василенко].

Дм.Баг.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.19. Оригінал.

№10

Сьогодні я одержав повідомлення од президії Вуан і одно торкається номенклатури установ 1-го Від[ділу] (значить і нашої Ком[ісії]). Треба на першу сесію 1-го Від[ділу], пецбо на 14 дати номенклатуру - і які її дамо з М.І.Яворським (про ком[ісії] історичні взагалі). 12-го 13-го листопада я зберу формальне засідання нашої комісії, і Ви про це подбайте, де докладу про номенклатуру нашої комісії в зв'язку з іншими історичними і друга пропозиція (для мене не ясна) торкається витрачених поза кошторисом коштів та про запрошення персонала - нас не торкається.

Отже прохаю Вас вяснити негайно у акад. А.Ю.Кримського¹⁶, чи міг би я мати приміщення в свій 1-й приїзд до Києва в Каб[інеті] Арабо-іранської філології (на час з 12 листопада до кінця листопада). Коли ні в зв'язку з переходом Кат[едри] в 1-й поверх, то необхідно мені мати приміщення для приїздів в Київ на працю в Академії. Окрему кімнату, а на крайній випадок ліжко оборудоване всім необхідним в кімнаті нашої Комісії - про це Ви попрохайте од мого імені в віцепрезидента і президента Ак[адемії].

Негайно повідомте мене про це все, щоб коли треба я надіслав формальне прохання.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.21. Оригінал.

№11

27.X.1929 р.

Шановний Олександр Петровичу!

Одержали Вашого листа од 24.X. Поки що негайно відповідаємо Вам на другу його частину - про звіт (бухгалтерський) Вам про витрати на наукове відрядження до Москви. На великий жаль (не гнівайтесь на мене за це) я не можу ствердити його своїм підписом, бо у мене виникли сумніви що до хронології Вашого перебування в

Москві - з 27 липня по 15 серпня і це мабуть помилка чи як? Адже Ви у цей час були проїздом на Кавказ у Харкові? Далі кожний відряджений повинен дати посвідку од тієї наукової установи (Архіва) де працював, коли він туди вперше завітав і коли скінчив роботу; це загальна для всіх вимога, яку можна поставити і до Вашого звіта. Нарешті, по загальним правилам Наркомоса, треба надати документи на расходи по оплаті помешкання; цього також немає.

В справах грошових які я стверджую своїм підписом, я завжди (без винятків) був скрупульозним. Таким буду до кінця своїх днів, особливо в наші часи; тут який-небудь один випадок може звести нанівець усе моє минуле і сучасне. І я прохаю Вас бути таким же суворим формалістом відносно грошових звітів і по нашій комісії.

У свій час, як здається, мені з приводу оформлення суми в 150 карбованців по моїй катедрі (старої України) треба було *post factum* звернутися до 1-го Відділа - цього вимагали правила. Далі, очевидно, треба було здійснити це командировання в липні або серпні або вересні - і тоді же, до закриття кредитів 1-го жовтня, дати відчит і я не знаю, чи не запізнилися Ви з своїм звітом взагалі, коли б він задовольнив цим формальним вимогам.

Ще раз підкреслюю, що мова тут йде не про Вас персонально, а включно додержання точних форм грошових (бухгалтерських) звітів.

Завтра на засіданні кафедри я піднесу питання про участь деяких членів в роботах і виданню нашої Комісії і зараз після цього Вас повідомлю. Я Вам написав листа, що Ви його, мабуть, одержали (рекомендованого) і з приводу його прошу Вас вияснити у А.Ю.[Кримського] чи міг би я перебути сесію листопадову в Києві в приміщенні його катедри Арабо-іранської філології. Оповістити мене про це негайно, тим більш, що мене, очевидно, не можна буде зупинитися в кімнаті нашої Комісії.

Не знаю, як бути з примірником Вашого звіту - поки що я залишив його у себе - до вашої відповіді на цей лист.

Стверджую, що в листопаді за час мого перебування на сесії Акад[емії], ми скличемо засідання нашої Комісії. А коли будете у Харкові, зробіть на яку-небудь доповідь.

З повагою

Д.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.22. Оригінал.

№12

Шановний Олександр Петрович!

Я приїду в Київ на засідання 1-го Відділу 25-го XI (сесійне). Виїду з Х[аркова], мабуть, 23-го і пробуду в К[иеві] з 25 XI до 6 XII, одвіуючи сесійне засідання Ради і звичайне зас[ідання] 1-го Від[ділу] 5-го XII. Я одержав од канц[елярії] Неодм[інного] Секр[етаря] пропозицію погодитись з акад[еміком] Яворським про плановість. Він, очевидно, хоче нашу Ком[ісію] перевести на себе. Я ж погодився оддати йому лише другу функцію нашої Ком[ісії] - історію революційних рухів, залишаючи першу частину. Що він написав до 1-го відділу, не відаю. Але 31 X справа про наші Ком[ісії] розглядалась на Відділу (правда в присутності 4-х чл[енів]) і постановлено: пропонувати мені і йому погодитись, щоб не було паралелізму. Я оце написав акад[еміку] Новицькому, щоб мені надіслано було копію протокола Зас[ідання] 1-го відділу, це в 7 п. - про це сказано, бо без цього я не можу погоджувати і планувати. Попрохайте Ви про це Лозієва, щоб негайно надіслав мені цього протокола.

З поважанням Д.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.24. Оригінал.

№13

В Київ, Андріївський узвіз буд. №2, пом.42.
Професору Олександр Петровичу Оглобліну.

Шановний Олександр Петрович!

Остаточно виявилось, що я прибуду в Київ на засідання 1-го Відділу 25-го XI (сесійне) і пробуду до 6-го XII, одвіуючи сесійне засідання Ради (28) і звичайне засідання 1-го Відділа 5 грудня. Про це написав секр[етар] 1-го Від[ділу] акад[еміку] О.П.Новицькому, прохаючи його щоб мені було надіслано в Харків протокол Зас. 1-го Від[ділу] од 31 жовтня, де була зроблена постанова про погодження моєї Ком[ісії] з Ком[ісією] акад[еміка] Яворського (п.7). Подбайте і Ви (перед Лозієвим) про негайну надсилку мені цього протокола бо без цього я не можу скласти своїх міркувань про погодження.

P.S. Передайте Лозієву моє прохання, щоб приготували для мене одведену мені кімнату на вул. Корол[енка] №37(1-й поверх ліворуч).

На поштовому штемпелі дата: ноябрь 16 1929.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.25. Оригінал.

№14

12.XI. [1929].

Шановний Олександр Петрович!

Листа од Вас одержав. Дякую. Сьогодні одбулося засідання Ком[ісії] Укрцентрархіву, де вирішено згідно моїх пропозицій доручити Вам керувати роботами в Києві по здобуванню матеріалів і призначити за це платню. Я поїду в К[иїв] на зас[ідання] сесійне 1-го відділу 25-го XI і пробуду до зас[ідання] Ради і 1-го Від[ділу] 5-го XII. Мені призначили кімнату для перебування в К[иєві] в буд. №37, де живе Лозієв. Значить, нам можна буде скликати обидві комісії.

Щодо перенесення Вашого командування на дальший термін, то переговоріть про це з Лозієвим - справа з ком[андуванням], по його словам, ще не закінчена. В "Вісті" Ак[адемії] не попала постанова През[идії] про одведення нашій Ком[ісії] кімнати в гімназії, про це я написав Лозієву: запитайте і ви його про цю справу.

З пош[аною] Д.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.26. Оригінал.

№15¹⁷

Шановний Олександр Петрович!

Дякую за змістовність Вашого листа. Пишу зараз лише про свою кн[игу] "Матеріали для біографії В.Б.Антоновича". Наприкінці треба було прикласти спомини В.Б.Антоновича, як відбиток з першого тома праць Антоновича (публіцистичні твори); але, мабуть, вони ще не надруковані. Дізнайтесь про це у К.М.Антонович і тоді прийдеться зробити так: або випустити книжку без цього відбитка (коли вона уже випущена у світ що ж робити?), або затримати розповсюдження, діждатися відбитку і додати його. Порадьтеся про це з Видавництвом і може вона зачекає мого приїзда 14 XI.

P.S. Прошу Вас негайно сповістити мене про розпис засідань першого Відділа в листопаді. Мене повідомили, що власне мені одведено приміщення для перебування в Києві, там же, де мешкає Лозієв. Подивіться на його і попрохайте, Лозієва, щоб воно було устатковано ліжком, столом і стільцями до мого приїзду в листопаді.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.27. Оригінал.

№16¹⁸

Шановний Олександр Петрович!

Я одержав оповістку сесійного засідання 1-го Відділу, де будуть такі питан[ня]: 5 річ[ний] план, план на 1929-1930 р., видавничий план. Виборів наук[ового] керівника установ Відділу Нашої Ком[ісії] там нема, "затвердження назв нових кафедр та Від[ділів] та прикріплення акад[емічних] уст[анов] до певних кафедр" (25. XI).

А що з нашою Ком[ісією]? Мене турбує питання, чи треба чи не треба оголошувати конкурс на посаду керівника Ком[ісії].

Будь ласка, вясніть в секретаря коли що треба для цього зробити, вживіть усіх заходів ще до мого приїзду - я приїду в неділю 24 XI вранці.

Мені одведена на сесію кімната в буд. №37 на вул. Короленка, другий поверх, а для нашої комісії - там же, 1-й поверх кв. №19. Заходьте до мене в понеділок, щоб все обміркувати.

Всього кращого. З пошаною

Дм.Багалій.

19 XI. Харків.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.28. Оригінал.

№17

I, 28, 1930.

Шановний Олександр Петрович!

Надсилаю Вам надісланий мені витяг з протоколу Президії Вуан про Ваше призначення з платнею з 1-го січня керовничим Ком[ісії]. Тепер Вам належить простежити про Конкурс. Надсилаю Вам мої вимоги для цього конкурсу і для конкурента М.В.Горбаня¹⁹, щоб Ви їх представили Неодм[інному] Секретареві для Конкурса.

Дуже радий, що все скінчилося дуже добре. Тепер вже одвідуйте усі засідання 1-го Відділа і повідомляйте мене про всі рішення, утворюйте прилюдні засідання Ком[ісії]. Особливо подбайте про виготовання до 1-го мого (обов'язково) збірника Праць Ком[ісії] і про передачу його до рук Секретаря 1-го Відділа.

Од О[льги] Д[митровни]²⁰ не сподівайтесь одержати матеріал: Юрчик²¹ захворів на скарлатину і вона зараз цілком зайнята ним. Я постараюсь дати один розділ, коли у нас буде благополучно що до здоров'я, на 2-3 арк.

З пошаною Дм.Багалій.

Покажіть цього листа Нат. Дм. [Полонській-Василенко].

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.32. Оригінал.

№18

1.ІІ.1930.

Шановний Олександр Петрович!

Одержав Вашого листа і мені С.М.Іваницький²² вже до того вияснив непорозуміння з Горбанем; гадаю, що Вас воно не торкнеться і, мабуть, Ваша справа вже налагоджена.

Що до Вашого приїзду, то мушу повідомити вас, що у нас Юрик захворів (тиждень тому) на скарлатину; за ним ходить Олічка і у нас в зв'язку з цим тривожний стан. Може і ви одкладете свій приїзд до Харкова. Форма - не тяжка, але все таки Ви знаєте, що це за хвороба. Особливо мене обгортає страх за Олечку, що увесь час проводить з хворим, тим і мати - звичайно, як мати, що любить сина. Перекажіть про це Нат. Дм. [Полонській-Василенко], напишіть мені, коли відбудеться засідання 1-го відділа після 1-го лютого чи 16! Ціми днями проводив пленум У.Ц.Б.

Усього кращого!

Ваш Дм.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.33. Оригінал.

№19

Шановний Олександр Петрович!

Прошу Вас негайно повідомити мене, дізнавшись про це з авторитетного і повного джерела в які дні і числа будуть засідання 1-го Відділу в березні місяці. В лютому повинно одбутися засідання 16 числа, але я на ньому бути не зможу, бо трохи застудився і не виходжу з кімнати. Да й окрім того боюся "лютих" морозів лютого місяця. В березні передбачається засідання сесійне (8-го) і звичайне 28: чи так воно і буде. І чи не буде (це мені особливо потрібно знати заздалегідь) засідання звичайного 1-го березня? Коли воно було б, то б я мог би приїхати на 1.ІІ, а коли ні, то ні, 7.ІІІ засідання нашої комісії (одно) буде об'єднано з Ком[ісією] Лівобережжя. На ньому М.В.Горбань зробить доповідь (дуже цікаву) про "паківіль на Павла Р". Друге засідання буде лише Вашої ком[ісії]. На одному з цих засідань виступлю я (на якому хочете), скомбінуйте самі - мені однаково.

Ольга Дмитрівна дає для Вашого збірника "*Матеріали для історії декабризму на Україні*" (на 1 S друк. арк.) з своєю передмовою.

Я дам розділ з своїх "*Матеріалів для історії польського повстання 1863 року на Україні*". І ще прохання - довідайтесь, коли Л.Окиншевич²³ надішле мені 1 прим. моїх "*Матеріалів для біографії В.Б.Антоновича (зі споминами)*" - він мені конче потрібний.

Напишіть про засідання 16-го ІІІ негайно. Що нового?

З пошаною Дм.Багалій.

У Юрка вже нормальна температура, але ще довго прийдеться лежати.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.34. Оригінал.

№20

Шановний Олександр Петрович!

Напишіть мені 1) чи встановлено термін сесії 1-го відділу і Ради на квітень?; 2) в якому стані справа з приміщенням Комісії і того його устаткуванням? 3) Коли гадаєте зробити засідання Комісії? В якому стані рукопис Збірника праць його? Взагалі що нового в 1-му Відділі.

Приїздив до Харкова Л.Окиншевич і робив доповідь на кафедрі і дізнайтесь в бухгалтерії чи не можна було б видати йому за проїзд в Х[арків] з К[иєва] і назад з кредита на командировання по моїй Академічній кафедрі історії України і як це зробити? З пошаною.

Дм.Багалій.

29.III.1930 р.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.36 зв. Оригінал.

№21

Шановний Олександр Петрович!

Звертаюся до Вас в справі Укрцентрарха по виданню матеріалів по історії польського повстання на Україні 1830-1831 р.р. На 1 квітня, як не помилюсь, Кравченко²⁴ повинен був скласти першу частину цих матеріалів, а їх у нас немає і я навіть не маю жодних відомостей ні од Вас, ні од нього про стан цієї справи. Чому мене не повідомлено про це? В.О. [?] писала про це Кравченкові, але він їй на це не відповів, а її частина майже вже готова, і вона зараз чекає його частини, де повинна бути і його передмова, (що з нею і матеріалами) зв'язана і її робота. Далі було б бажано мати і від Вас відомості про Вашу участь в підготовці матеріалів до цього видання, згідно умови Вашої з Укрцентрархом. Вибачте мені, що нагадую про це, але ж на мені також лежить відповідальність перед Укрцентрархом, яко голови Комісії. Сесія Вуан, як мене оповіщають, відкладається до початку травня, у зв'язку з цим одкладається і мій приїзд до Києва. Тому пишу Вам про це зараз.

Тепер друга справа про нашу академічну Комісію. І Ви і Нат. Дм. [Полонська-Василенко] писали мені про затримку ремонту кімнати. Звертатися до президії Вуан в цій дрібній справі мені не хочеться. Я говорив про це з секретарем відділу з Камішаном - і тепер прохаю Вас нагадати йому про те, щоб він ужив заходів про прискорення ремонту, зверніться до кого ви знаєте доцільним - чи до С.М.Іваницького чи до кого ще, вказавши, що меблі нашої Комісії стоять в кімнаті Ком[ісії] акад[еміка] Перетця і заважають там працювати, і що кімнати нашої Ком[ісії] - потрібна не тільки для мене, а й для Комісії в першу чергу.

М.В.Горбань надсилає Вам свою статтю, зачитану в Києві, для нашого Збірника. А я прохаю Вас од мого імені ласкаво попрохати й Кравченка обов'язково прискорити передачу його статті до нашого збірника і бажано, щоб це було зроблено ще до мого приїзду в Київ.

О[льга] Дм[итровна], здається, закінчила свою статтю для нашого збірника і я б дуже хотів, щоб вона її передала через мене, хоч її турбує здоров'я Юрика, який все ще лежить і не може оправитися од свого тяжкого нефита. Я свою статтю привезу сам. Коли точно дізнаєтесь про призначення дня сесії Вуан, напишіть негайно мені.

З пошаною Дм.Багалій.

16.IV.1930 р.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.37. Оригінал.

№22

Харків 12.V.1930.

Шановний Олександр Петрович!

І досі я не маю протокола засідання Комісії Укрцентрарха. Чекаю. Прохаю: коли будете їхати у Харків, одержавши цього листа привезіть для Юрика декілька булочок з білої муки.

Я переглянув рукопис Нат. Дм. [Полонської-Василенко] і написав на ньому, що його прочитав і визнаю можливим друкувати в Збірникові Ком[ісії].

З пошаною Дм.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.38 зв. Оригінал.

№23

Шановний Олександр Петрович!

Надсилаю Вам копію свого листа до Конкурсової Ком[ісії] про нашу комісію (на ім'я Неодм[інного] секр[етаря] Крим[ського] і Секр[етаря] 1-го Відділа т. Камішана).

Я хворий і не можу приїхати спеціально на засідання конкурсової комісії першого відділу 4-го липня, де розглядатимуться кандидатури по моїй комісії і тому прохаю, коли не можна перенести це засідання на 10-11 липня (до початку сесії, на яку я обов'язково приїду), взяти на увагу такі мої зауваження щодо кандидатури проф. Ол. Пет. Оглобліна. Що я його рішуче підтримую на посаду керівника комісії. Мені невідомі ймення інших кандидатів, але добре знаючи його науково-педагогічну роботу на протязі багатьох років, добре знаний також як історик України і давній досліджувач української історіографії усіх сучасних працівників на різних галузях української історії, можу одверто і з повною відповідальністю сказати, що О.П.Оглоблін в повній мірі відповідає тим вимогам, що були поставлені мною, яко головою "*Комісії по виучуванню соціально-економічної історії України доби торгівельного капітала*". Другого такого кандидата, що відповідав би в більшій або хоч в такій же мірі цим вимогам я не знаю. Свою оцінку його, яко видатного історика України, що став на шлях Марксівського освітлення українського історичного процесу і дав в своєму "*Нарисі історії України*" том перший, стор. 116-117. Проф. О.П.Оглобліна я добре знаю, як дійсного члена моєї науково-дослідницької катедри історії української культури в Харкові, на якій він виступав з цінними доповідями по історії української фабрики. Він мав вчену ступінь доктора історії української культури, якої не мають інші вчені неакадеміки. Він одержав од Преміальної комісії Укрнауки декілька премій за свої наукові праці. Він виготовував і друкує 3-й том своєї історії української фабрики в видавництві Девеу і за маркою 1-го відділу Вуан. Нарешті, він у купі зі мною і по моїм планам був організатором моєї комісії, де затверджений тимчасовим керівником. Він у купі зі мною підготував до друку "*Праці комісії*", проводив в мою відсутність засідання комісії, склав 5-річний плян на 1-му Відділі, що був складений на підставі вимог плянової комісії.

З таким керівником Комісія, певне, буде пляново і енергійно працювати. Голова Комісії і голова першого Відділа Акад. Дмитро Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.39. Оригінал.

№24

Шановний Олександр Петрович!

Одержав Вашого листа од 24.VI і сповіщаю Вас, що приїду в Київ 11-го VII, коли тільки буде одмінена сесія Академії про що ідуть чутки.

Що до Вас, то робіть як Вам буде зручніше, не затримуйтеся навмисно, щоб побачитися зі мною - ми спалимося або побачимося з Вами на Кавказі. З Києва виїду просто в Залізноводськ, де буду жити в Санаторії (мабуть, "Смирновський"); а з 15-го серпня в Кисловодську (мабуть, в санаторії Леніна).

Я Вам одправив рекомендованим листом про Ваші вибори в Конкурсній Ком[ісії] (і 2 прим. таких же Корч., Чеп. і Камишану) повідомте мене негайно про наслідки виборів 4-го VII.

Ст[аттю] Жураківського²⁵ привезу в К[иїв] і дам в видавництво для Слобожанського збірника, бо там є вільне місце. Горбаневі переказав про команд[ірування] Козаченко в Донбасі.

Усього кращого. З пошаною Дм.Багалій.

О[льга] Д[митровна] Вас вітає.

4.VII.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.41. Оригінал.

№25

Шановний Олександр Петрович!

У нас тепер йде дві перевірки діяльності Катедри, утворені бригади з співробітників. Все це треба закінчити до 20.X. Усі перевантажені частими засіданнями і відчитністю. Тому запізниться із відпов[ідю] до Вас.

1) Щодо від[омостей] про мене, то я подав Кульчицькому²⁶ відомості про свою тематику і до 5-річки і до річного пляну - візьміть їх звітлія для комісії - їх буде досить.

2) Доповідь мою зачитати двічі на рік у всякому разі: 1) про територію повстання 1863 р. на Україні; 2) про його організацію. Першу доповідь міг би зачитати за час сесії Вуан в кінці жовтня.

3) Девеу видасть такі дві мої монографії: 1) Історія Колонізації Слобідської України; 2) історія заселення полудневої України; 3) історія Слобідської України, а також 4) дуже перероблені і доповнені видання нарисів історії України, т.І.

4) Грошей на командування не потребує.

5) Горбань канд[идатуру] на посаду в нашій Ком[ісії] не виставить, а може відомо про 2 канд[идатів] зі складу членів Ком[ісії] - киян, що подають на конкурс: Тищенко і Антонович Д.В.²⁷

P.S. Складіть вимоги щодо кандидатів на нову посаду на листопад, коли вона буде остаточно затвердженою.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.42 зв. Оригінал.

№26

Шановний Олександр Петрович!

Прошу Вас з мого утримання, що Ви одержали, дати сто карбованців для переписки для мене документів по історії польського повстання 1863 р.

Певен, що Ви вже одержали від мене доручення на платню, що півмісяця. Грошей мені поштою не надсилайте. Ціми днями вирішуються наслідки перевірки т. Коника, структура і штати - тож зараз Вас оповіщу. А як бути з грішми для Вас? А вони є, але чи є рація його пересилати поштою (110 к[арбованців] як і для усіх, рівно для кожного).

Я Вам хочу надіслати мою відповідь т. Скубицькому²⁸, щоб надрукувати її в "Записках" Нашого Відділа. Запитайте і попрохайте Л.О.Окиншевича і т. Камишана, в який [номер] вона може піти, розмір 1/3 аркуша. Радив би і Вам там же надрукувати і свою відповідь, бо коли так же воно побачить світ в "Працях" з'їзду. Мою відповідь "Прапор Марксизма" одмовився друкувати. А на з'їзді Ви можете підняти це питання окремо, принагідно. Пригадайте, 14-20 числа "Більшовика України" - декларацію Ради з'їздів - там цікава директива що до істориків, що намагаються іти до марксизму.

В інст[итуті] марк[сизму] утворена бригада з 3-х (введено Козаченка²⁹, Скубицького, Туркевича) для обслідування праць сучасних істориків. Тези своєї доповіді для з'їзду (про матеріали для польських повстань) я подав, але відповіді не маю. Ви можете почати Ваші семінари з укр. історіографії з січня, а поки що бажано робочий план. Ювілей Ак[адемії] одкладено на весну, але Ви дізнайтесь і напишіть мені, коли буде сесія. З пошаною Дм. Багалій.

7.XII.1930

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.43 зв. Оригінал.

№27

Шановний Олександр Петрович!

Як стоїть справа з моїми грошима? Напишіть. Коли одержите, залишіть на переписку для мене документів.

Справи катедри - інститута ще не розв'язані і мабуть будуть розв'язані не швидко. Однак ми приступаємо до роботи з аспірантами. Я доклав Ваше побажання про щільніший зв'язок з інститутом і приїзди щомісяця на тиждень. З 15-го листопада начнуться семінари з аспірантами і Вам доручено вести семінари з загальної історіографії України для аспірантів 3-го року. Подробиці про це напишу трохи пізніше (після 2-го засідання 19-го XI).

Зараз попереджаю, що Ви мусите вислати загальний огляд української історіографії в її ході, розвиткові, школах.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.44. Оригінал.

№28

Шановний Олександр Петрович!

В додаток до попереднього листа сповіщаю Вас, що чекаю од Вас обіцяного спростування ст. Скубицького відносно Вас і що я його введу в свою записку про наукові роботи катедри. Довожу до Вашого відома, що в час[описі] Комуніст (за 11 лист. №1310) надруковано резолюції про помилки в цій статті Скубицького. Рада Укр[аїнського] Тов[ариства] іст[ориків]-марксистів і лист до ред[акції] Скубицького, де він доводить, що висловлена ним думка яка заперечувала колоніальність України Росії часів царата є одна з тез великодержавності щодо історії України і з нею потрібна найрішуча боротьба. 13-го у мене призначено Бюро про семінари. Надсилайте негайно робочий плян Вашого постійного "семінара з загальної історіографії України" для аспірантів 3-го року.

З пошаною Дм.Багалій.

P.S. Відомості про асигнування є, а асигнувань і грошей зовсім нема. Штати не затверджені, як і структура: але роботу з аспірантами починаємо.

Д.Б.

Коли буде набрана ст[аття] Кравченка, то надішліть мені відбитку її набору.

P.S. Нехай поки що грошей мені з Академії не пересилають, а Ви дозвольте мені написати Вам довіреність на їх одержання і привіз до Харкова.

Можна буде так зробити чи ні?

Д.Б.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.45. Оригінал.

№29

Шановний Олександр Петрович!

Я написав Скарбнику Вуан, що уповноважую Вас одержати мою зарплатню за жовтень і листопад і прописав формальне доручення, бо надісланих ним 144 к[арбованців] 40 [копійок] за місяць (за другу половину вересня од Київ[ської] філії Держбанку) мені не видали.

Зайдіть до Скарбника по цій справі і налагодьте одержання утримання за жовтень і листопад, коли видадуть готівкою, а коли ні, нехай залишають утримання в скарбниці до мого приїзду в Київ 27 грудня на Ювілей. Наведіть також справку про гроші (100 к[арбованців]) переведені з Харкова для мене, на які Ви маєте довіреність і що з ними треба зробити.

Надішліть негайно робочі пляни Вашого семінару з української історіографії. Чи візьмете Ви на себе загальний семінар, що Вам доручається, чи лише його якусь частину (польська, галицька і українсько-польська школа). Коли можете почати і наскільки двохгодинних занять розраховуєте його? Як часто і наскільки часу можете приїздити.

Штати ще не затверджені. Вашу заявку одержав, поміщаю її і в своїй відповіді т. Скубицькому, що здав для друку до ред[акції] "*Прапора Марксизма*".

З пошаною Дм.Багалій.

17.XI.1930 Харків.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.46 зв. Оригінал.

№30

Шановний Олександр Петрович!

1310)

13

Листа од Вас одержав. Проект штатних посад треба було мені погодити з т. Альперовичем. Передбачається дати посаду зав. 1-м і 2-м відділами і секретаря партійцям (Мірзі[-Авакянц], Редіну і Королівському, посл[ідній] на місце Водолажченко³⁰). Завідуючі секціями мусять перебувати в Харкові. На 3 посади 1-го від[ділу] передбачаються - Барвінський, Горбань і Козаченко; 2-го від[ділу] - Веретенников³¹; Редін. Вас буде призначено головою історіографічного кабінета, числом секції феодальної доби (тут же буду і я - трійка); доручений семінар по українській історіографії (загальний курс і польська, галицька і великодержавницька школа). Усі мабуть будуть затверджені з 1-го жовтня - і Ви в тому числі. Оклади по 150 карб. на місяць усім на цій роб[оті] (кат[егорія] дійсних членів замінюється наук[овим] співр[обітником] 1-ї категорії, як в РСФСР). Почать заняття можете не зараз. Але пришліть робочі плани і на загальний, і на семінар на затвердження.

Пришліть № Прол[етарської] Пр[авди] попередній з оглядом Ком М.С. Грушевського. Про нашу прочитав, думаю, що спеціально нема рації виступати, а принагідно, напр[иклад] на засіданні Ком[ісії] можна, з тим, щоб це спростування попало в пресу. Нехай і Нат. Дм. [Полонська-Василенко] не дуже мерзне в прим[іщенні] Ком[ісії], поки там не опалюють. Що до телегр[афного] переводу моїх грошей (з Харкова), то бажано було б взяти справку в К[іївській] Конторі, що вони не були одержані. В бухгалтерію я писав заяву, щоб не висилали мені грошей в Х[арків], а одержували по довіреності за мене Ви і я їх од Вас одержував в кінці грудня. Всього кращого.

З пошаною Дм.Багалій.

24.XI.1930.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.47. Оригінал.

144

№31

Шановний Олександр Петрович!

Прикладаючи анкету, доручаю Вам, як майбутньому організатору Комісії при кафедрі історії України за добу феодалізму скласти і передати в Відділ 5-ти річний плян кафедри і комісії. Що до мене, то я беру на себе розроблення теми "*Загальний начерк феодалізма на Україні в Київську, Волинсько-Галицьку і Литовську добу*". Ви поставте і свою тему, хоч би цю саму, але в поглибленому вигляді або щось інше (напр. формації феодалізма) і склавши негайно передайте в Відділ, бо усі терміни пройшли.

Усього кращого Дм.Багалій.

8.XII.1930 р.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.48. Оригінал.

№32

Шановний Олександр Петрович!

1) Листа Вашого одержав. 2) Посилаю Вам 6 доручень на утримання по 1 січня 1931 р. 3) Грошей без певної okazji мені не пересилайте - одержу в Києві в кінці грудня. 4) Про гроші вислані телеграфом мені в Київ написав заяву в Харк[івську] поштово-тел[еграфну] контору. 5) Що до статті пр[офесора] Жураківського, то одну з них про полтавську Громаду, можна було б перенести до 2-го з наших збірників, а другу 1-го. Але я гадаю, що буде доцільніше зараз вже улаштувати 3-й том праць і туди однести і його ст[аттю] про Полт[авську] гр[омаду], а першу залишити в 2-му томі. Статтю Гніпа³² (про Драг[оманова]) і Назарця³³ однести до 3-го тома і те що є у Вас і може бути (Нат. Дм. Василенко і інш.), бо друк 3-го тому затягувати не можна, 6) Про відповідь я Вам писав, 7) Про семінар з істор[іографії] з Вами погодився.

Штатне питання, мабуть, буде вирішене 1 грудня.

Ваш Дм.Багалій.

30.XI.1930

P.S. Надішлю Вам завтра копію постанови Наркомоса про звільнення мене од виплати будь-яких податків для Бухгалтерії Вуан, щоб вони не стягли податку з мого утримання надалі і повернули б суми, що стягли раніше: у них повинна бути ця постанова.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.50. Оригінал.

№33

Шановний Олександр Петрович

Довідався, що для нашої Комісії спроектовано дві посади наукових співробітників замість керівника і технічного співробітника. Я рішуче запротестував перед В.Є.Бутвиним про заміну керівника наук.співр. і обстоював керівничу посаду. Т.Бутвин пообіцяв поговорити про це із Укрнаукою, хоч додав, що це прийшло з Академії. Після цього я не тільки говорив, а навіть подав т.Озерському мотивовану записку про встановлення Вашої посади, що пройшла була усі інстанції - і він обіцяв її встановити. Про це я говорив також із М.І.Яворським. Друга посада призначається, очевидно, для Н.Д.Полонської. Обидві - при моїй катедрі. Платня наук[ового] спів[робітника] 145 карб. Стежу за цією справою.

Говорив з М.І.Яворським про видавничу справу - обстоюйте в Зас[іданні] Ред[акційного] Ком[ітету] видання нашої Ком[ісії]. Я передав М.І. [Яворському] записку про Слобожанську комісію на засіданні 1-го Відділу - там є протокол про 15 арк. для видання Збір[ника] цієї ком[ісії] - матеріали є (бо це є по суті Слобод[ська] ком[ісія] Харк[івської] кат[едри]).

Обов'язково напишіть мені все про засідання 1-го Від[ділу] 16.XII і коли буде друге засідання - чи 1-го січня, як передбачено, чи ні. Я хочу приїхати на це засідання, а Ви можете призначити на 2 січня засідання нашої Комісії з Вашою доповіддю і може ще якою другою (Кравченка? Романовського³⁴?) (моя доповідь піде в березневу статтю).

Чому я не одержав досі протокола засідання Ком[ісії] Укрцентр[архіву]? У В. Бердникової є протокол і план цієї Ком[ісії].

Спитайте у Л.Окиншевича, чому я не одержав досі - 1) Примірника "Мат[еріалів] для біограф[ії] Антоновича"; 2) Що в'яснено про долю по прим., що були отправлені мною давно, але мною не одержані. 3) Примірника 2-го вип.

Декабристського Збірника. Коли Ви надрукуєте Вашу критику на мій "Нарис".

М.І.Яворський хоче подбати, щоб нашій Комісії було одведено пристойне приміщення в буд. №54 (замість №37) в 1-му або 2-му пов[ерсі]. Сам він бере під кабінет залу спільного засідання. Поговоріть з ним про цю справу: як кімнати будуть маленькі, то їх мусить бути дві або одна простора.

Перекажіть Нат. Дм. П[олонській-Василенко], що їй передбачається посада наук[ового] спів[робітника].

Пишіть частіше!

Ваш Дм.Багалій

Харків 13.XII.1929.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.51. Оригінал.

№34

26.XII.1930.

Шановний Олександр Петрович!

Не знаю, чи застане Вас ця листівка в Києві, бо я одправив Вам 26-го телеграму про приїзд 29 на пленарне засідання, з приводу того відкриття, де дуже бажана була б присутність ваша і Романовського, бо будуть розглядати план роботи в тому числі й каб[інету] історіографії, який доручено мені (в Вашу відсутність) і Вам, коли ви будете приїздити в Х.

Грошей мого утримання ви не везіть для мене ми розквітаємося взаємно з Вами по нашому утриманню.

Ваш Дм.Багалій.

P.S. Прошу Вас зробити в моїй відпов[іді] Скубицькому вказану Вами поправку про М.І. [Яворського].

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.53 зв. Оригінал.

№35

Шановний Олександр Петрович!

Одержав Вашого листа од 25-го. Дякую, виїду з Х[] 30 швидким, так званим К[ієво]-Шепетівським потягом, що прийде у Київ вранці 31-го годин в 9.

Треба, щоб було гарненько витоплена грубка в прим[іщенні] нашої Ком[ісії] №37, куди я й поїду; там мабуть ліжка й білизна залишилась? Оповім Вам про все. Тепер же, що завдяки моїм заходам, сьогодні остаточно вирішилась Ваша справа і справа Н.Д. [Полонської-Василенко] - Ви керівник. Але, нажаль, з 1-го січня (це загальна постанова з фін[ансових] міркувань) Н.Д. - н[ауковий] спів[робітник] 1-го розряду. Я одержав од президії Вуан смішного листа, де сказано, що раніш вийшла помилка, а тепер вона для Вас дає посаду керівника, а друга Н. [Д.] - спів. 1-го розряду про інше перекажу в К[ієві]. Засіда[ння] Ком[ісії] призначайте на 2.І, які [обірано] з своєю доповіддю і якоюсь другою. Пробуду в К[ієві] на цей раз недолго. Перекажіть про мій приїзд М.І. Яворському од якого, не зна[ю] чому, не маю листа, хоч і писав про день зас[ідання] 1-го Від[ділу].

[край листа обірваний]

Усього кращого

Ваш Дм.Багалій.

27 XII

Харков

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.54. Оригінал.

№36

28.VI.1931 р.

Шановний Олександр Петрович!

Я одержав од Нат. Дм. [Полонської-Василенко] Проект висновків про роботу нашої комісії і плян її работ.

В повній мірі згоджуюся з тим і другим.

В плані роботи комісії я прошу Вас зробити лише одну зміну, а саме - мою тему про польське повстання на Україні 1863 змінити другою: "архівні джерела з польського повстання на Україні 1831р." (вона не вийде з наших хронологічних меж).

Теми пр[офесора] Жураківського виходять за хронологічні межі і входять в добу промислового капіталізму; але їх треба залишити за ним тим паче, що вони були у нас і раніше, а жодна наша комісія тим не займається. Про те, що Х[арківський] Інститут вивів зі складу своїх членів усіх співробітників, що перебувають за межами Харківа Вам вже відомо. Про це є постанова президії інститута. Але це не заважатиме Вам зробити за згодою президії, яку-небудь доповідь, що відповідає завданням інститута.

Я був страшенно виснажений, знесилений, але тепер одпочіваю і складаю з себе перевтому. З 11-го липня житиму в Кисловодську в будинку відпочинку Цекубу місяць - до 10 серпня. Вельми Вам дякуємо за співчуття нашому великому горю - з проводу Марьї Василівни.

Дм.Багалій.

P.S. У мене з собою немає Вашого адресу тому пишу в Ак[адемію].

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.55. Оригінал.

№37

15.I.1932

Шановний Олександр Петрович!

Вчора і три дні тому я одержав од Відділа офіційні папірці, щоб в 10 годині ранку 16.I. був переданий тематичний плян нашої комісії. Невже він досі туди не був переданий. Я про це позавчора повідомив Н.Д. П[олонську-Василенко], а сьогодні послав телеграму, щоб плян в строк було надіслано. Гадаю, що Ви вже плян своєчасно передали і що тут якась канцелярська плутанина, але зроблена в листі, що я одержав 14-го, погроза відповідальності керівника установи.

З пошаною Дм.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.56 зв. Оригінал.

№38

Кисловодськ, Санаторій Цекубу, кім. 51.

Шановний Олександр Петрович!

Дуже вдячний Вам за Вашого листа од 8.VII. Він мене дуже порадував і дав ґрунтовну і яскраву картину Вашої і плянової роботи, що проробила наша комісія під Вашим керуванням, моїм головуванням і секретарюванням Нат. Дмитрівни [Полонської-Василенко]. Ви правильно констатуєте політичний злом особливо в питаннях тематики і складеним пляном роботи на 1932 рік. Я цілком задоволений - він відповідає і моїм думкам і Вашій характеристиці. І чіткість, і ясність його архітектурики безумовно відповідає сучасним вимогам наукового будівництва в наших дисциплінах, а значить і інтересам пролетаріята, якому ми служимо. Зовсім і цілком слухні і Ваші думки про необхідність збільшення зв'язку пляна робіт комісії з плянами усіх н[ауково]-дос[лідних] установ, про які Ви згадуєте. Безперечно, самим вузьким місцем в діяльності нашої комісії являється питання про склад її співробітників. І я гадаю, що збільшувати число молодих сил і стимулювати працю наявних членів комісії, і закликати нові підготовані сили. Коли б питання про аспірантів набуло в Ком[ісії] виразних і сталих форм, тоді б треба було б зробити їх набор, і одночасно перетягти до неї декого з аспірантів інших Комісій бо в нашій ком[ісії] аспірантури зовсім нема. Але для цього потрібно підготовку їх покласти, окрім штатних членів, на наукових співробітників і дійсних членів. А чи захочуть вони взяти на себе цей обов'язок без платні? Тепер щодо дискусії. Я гадаю, що було б доцільно виступити нам самим, як комісії, з самокритикою її видань. І це треба зробити восени. Організацію на себе цієї важливої справи прийдеться взяти Київським членам нашої Комісії з притягненням харків'ян і сторонніх. З Вашими видавничими плянами і змінами я взагалі погоджуюся. Особливо одстоюю думку про те, щоб Ів. Ів. Кравченко взяв для нашого збірника в тій чи іншій формі свою статтю про 1831 рік. З переробками проф. Жураківського мушу ознайомитися, в них треба буде уникнути, очевидно, повторень. Залишається також в силі з формального боку той можливий нам закид, що "*доба промислова і революційна*" виходить за межі нашої хронології і знаходиться в віденню акад. М.С. Грушевського. Жалко, що я нічого не знаю, як пройшла дискусія з приводу Вас. Про болочу і прикру для Вас справу з штатною посадою в Харківському Інституті в умовах Вашого постійного перебування в Києві, я погоджуюся з Вами в цім, що окрім принципового мотиву, що був висунутий відносно усіх, що переживають за межами Харкова, діє ще один мотив персонального і практичного характеру. Це недостача штатних вакансій для дуже численної групи аспірантів, що в жовтні перейдуть в категорію наукових робітників і перестануть одержувати аспірантські стипендії - достойних і бажаних для інститута серед них більше, ніж вакансій і грошей на особовий склад.

Зараз одпочиваю після великого засідання і грипа, яким я хворів перед виїздом. Про справу з зібранням матеріалів для 1863 року розкаже Вам моя Ольга Дмитрівна, якій Інститут доручив цю справу. Стара ж Комісія для цих тем, очевидно, ліквідована в зв'язку з Договором Кат[едри] з Інститутом і головою секції т. Козаченком.

Усього кращого. З пошаною

Дм.Багалій.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Стр.8. - Арк.57. Оригінал.

№39

Шановний Олександр Петрович!

Надсилаю Вам свою відповідь до т. Скубицького і прохаю Ол. Мик. Камишана дати дозвіл надрукувати її в "Записках" нашого Відділа. Про це умовтесь і зі Л.О.Окиншевичем, аби це зробити скоріше.

Про це одночасно пишу і О.М.Камишану. Може і Ви б скористувалися цією нагодою, щоб дати туди і свою статтю? Бо як це буде на з'їзді невідомо – з'їзд одкладається.

Мені переказували, що і сесії в кінці грудня не буде - вона переноситься на січень. Напишіть мені про це із певних джерел. Мені оповідали, що й О.М.Камишан їде тепер в Москву для наукової роботи. У зв'язку з цим нема рації їхати в Київ в кінці грудня, коли тоді сесії не буде. І я поїду на сесію січневу. Напишіть мені про це щоповніше. При Ін[ститу]ті Марксизма утворена трійка з Скуб[ицького], Туркевича і нашого Козаченка для систематичного критичного огляду суч[асної] укр[аїнської] історіографії. Козаченко дав в Девеу свій 4-й том "Нарис української культури в минулому і сучасному" (10-8 арк. друку). Мені надіслано його вид[ання] на рецензію, що я її вже склав. Коли Ви хочете приїхати в Харків в грудні, то поспішайте ще до 1-го пленума Ін[ститу]ту, де буде моя доповідь про роботу кафедри і завдання інституту і Козаченка про завдання історії української культури; я Вас повідомлю. Гроші Вам видадуть до 1 січня. Ви одержите з 1-го жовтня з мого утримання по Акад[емії] сто карб. Дайте на переписку для мене докум[ентів] по іст[орії] польського повст[ання] 1863 р. (про це я Вам писав).

З пошаною Дм.Багалій.

P.S. Одночасно через Кальченка передаю і анкету для складання 5-річ[ого] плану по Кат[едрі] іст[орії] Укр[аїни] за добу феодал[ізму] і 2-ї комісії - складіть його негайно і передайте Відділові, я даю Вам повне право ред[агування].

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.59. Оригінал.

№40

Шановний Олександр Петрович!

Приношу Вам щирю подяку за Вашу телеграму з приводу нашого семейного горя - смерті незабутньої Марії Васильєвни³⁵. Ви, знаю, зустрічалися у мене - і вона мусила зробити на Вас великого враження незалежністю характеру і своєю прямоотою для усіх, кого вона зустрічала, що до мене, то це була моя совість. Я б не зміг зробити може й половини того, що зробив в науці і громадських справах. Тепер ми. с. О[льга] Д[митровна] і Н[аталя] Д[митровна] осиротіли. Такої відданості на протязі 48 років рідко де побачиш. У мене і думка десь і яюсь це відмітити - визнаю це своїм обов'язком.

Тепер що до справ Ком. я написав т. Камишану листа де запитую - 1) коли мені краще приїхати в травні у Київ - чи на засідання президії Вуан 12-го чи на засідання в кінці травня.

2) Пишу йому і прохаю, щоб він як відповідальний редактор видань Комісії, що дозволяв їх друкувати переглянув їх сам або доручив комусь переглянути, до вихода їх у світ.

3) Що я готовий радо виступити з самокритикою моїх статтів в Збір. як, гадаю, і усі члени комісії і як це організувати?

Яка Вапа і Нат. Дм. [Полонської-Василенко] думка про це? Напишіть мені негайно про все це порадившись з Нат. Дм.

В червні також приїду на сесію.

Ольга Дм. трішечки захворіла, але кажуть, що це легенький грип, хоч я все-таки боюся за неї.

Усього найкращого. З пошаною

Дм.Багалій.

2.V.1931.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.60 зв. Оригінал.

№41

Надсилаю Вам листа, що не перед. Вам М.В. Горбань.

Шановний Олександр Петровичу!

1) Дізнайтесь коли точно почнеться сесія квітнева 1-го Від[ділу] Ради.

2) Я не одержав жодного примірника од видавництва своєї кн[иги] "*Матер[іали] для біогр[афії] Антоновича*", до якої були б прикладені спомини В.Б. Антоновича - попросіть у Окиншевича і пр. споминів і передайте його через Горбаня.

3) Подайте заяву в бухгалтерію про видачу 40 карб. Горбаневі за командировання в Київ.

ЦДАВО. - Ф.3561. - Оп.3. - Спр.8. - Арк.61. Оригінал.

¹Левицький Леонід Макарович - біолог, професор, член президії Укрголовнауки.

²Грушевський Михайло Сергійович (1866-1934) - український історик, організатор науки, публіцист, політичний діяч. Професор історії України Львівського університету (1894-1914), голова Наукового товариства ім.Т.Шевченка (1897-1913), редактор "*Записок*" та інших видань НТШ. Створив у Львові наукову школу істориків України. У 1905 р. переїхав до Києва, де продовжив видання "*Літературно-наукового вісника*", очолив Українське наукове товариство. Почесний доктор Харківського університету. Навесні 1917 р. був обраний головою Української Центральної Ради, яку очолював до останнього дня її існування. У 1919-1924 рр. перебував в еміграції. Після повернення до УСРР займався виключно науковою працею. Дійсний член ВУАН (з 1923) та АН СРСР (з 1929). Автор близько 2 тис. наукових праць, головними є "*Історія України-Руси*" у 10 томах, "*Історія української літератури*" у 5 томах, "*З історії релігійної думки на Україні*" та інш.

³Яворський Матвій Іванович (1885-1937) - український історик, педагог, державний і партійний діяч, академік ВУАН (з 1929), професор, один із керівників Інституту марксизму-ленінізму у Харкові (з 1922). Його підручники та інші праці з історії України у 1920-х роках вважались взірцями марксистської історіографії. У 1931 р. заарештований і засуджений у справі "*Українського національного центру*" на 6 років заслання на Соловки. Розстріляний. Реабілітований на початку 60-х років.

⁴Камишан Олександр Миколайович (1898-?) - дослідник нової історії Франції XVIII-XIX ст., керівник науково-дослідної кафедри марксизму-ленінізму Наркомоса УСРР, вчений секретар Соціально-економічного відділу ВУАН (1930-1932). Репресований.

⁵Слабченко Михайло Єлисейович (1882-1952) - український історик, академік ВУАН. Професор Одеського інституту народної освіти. Автор численних праць з історії економічного та державного життя України XV - початку XX ст.

⁶Мірза-Авакянц Наталія Юстівна (уроджена Дворянська) (1889-1937) - український історик, професор Харківського інституту народної освіти, співробітник Харківської науково-дослідної кафедри (інституту) історії української культури, автор хрестоматій і підручника з історії України, розвідок з історії селянського руху 1902-1907 рр. тощо. На засланні з 1937 р. Подальша доля невідома.

⁷Барвінський Віктор Олексійович (1885-1940) - український історик, професор Харківського університету, завідувач секції історії Росії науково-дослідної кафедри історії української культури, завідувач відділами Центрального архівного управління України та Харківського історичного архіву. З 1937 р. на засланні. Автор праць з історії Гетьманщини та архівної справи в Україні.

⁸Рубач Михайло Абрамович (1899-1980) - український радянський історик, редактор журналу "Літопис революції", директор Інституту історії партії при ЦК КП(б)У, науковий працівник Інституту історії АН УРСР. Спеціаліст з історії аграрних відносин на Україні початку ХХ ст., Жовтневої соціалістичної революції та громадянської війни на Україні, історіографії.

⁹Озерський Юрій Іванович (1896-?) - державний і політичний діяч. Закінчив Ніжинський історично-філологічний інститут, з 1919 р. працював на відповідальних посадах у Наркомосі, з 1920 р. - на партійній роботі, у 1927-1929 рр. очолював Укрнауку і Управління політосвіти. У 1934 р. засуджений на 10 років.

¹⁰Левченко Микола Захарович (1900-1934) - етнограф, історик, науковий співробітник ВУАН у 1920-х роках. Секретар, переписувач праць академіка Кримського, його прийомний син. Був засуджений у справі СВУ. Після повернення із заслання покінчив життя самогубством.

¹¹Новицький Олексій Петрович (1862-1934) - історик мистецтва, академік ВУАН (з 1922), голова Всеукраїнського археологічного комітету (з 1919), Комітету по охороні пам'яток старовини та мистецтва при ВУАН (1919-1923), директор Музею діячів України, керівник і співробітник ряду інших наукових установ ВУАН.

¹²Лозієв Павло Нечипорович (1894-1981) - орієнталіст (іраніст і тюрколог), старший діловод канцелярії Неодмінного секретаря ВУАН (1919), її управитель (1921), керівничий Видавництва ВУАН.

¹³Гермайзе Йосип Юрійович (Юлійович, Георгійович) (1892-1958) - український історик, археограф, педагог, громадський діяч. Член УСДРП. Викладач навчальних закладів Києва (з 1917), приват-доцент (з 1921), професор (з 1925) Київського інституту народної освіти, науковий співробітник ВУАН (з 1920). Автор понад 40 праць з історії революційних рухів в Україні XVIII-початку ХХ ст. Засуджений у справі СВУ на 6 років заслання. У 1937 р. отримав повторний вирок, у 1944 р. - ще один. Помер на засланні. Частково реабілітований у 1959 р., повністю - у 1989 р.

¹⁴Полонська-Василенко Наталія Дмитрівна (1883-1973) - український історик, у 1920-х-1930-х роках - співробітник ряду комісій ВУАН та Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури, викладач ряду київських вузів, з середини 1940-х років - професор Українського вільного університету в Мюнхені. Автор праць з історії Запоріжжя та Півдня України XVII-XVIII ст., історії України, української історіографії.

¹⁵Антонович Володимир Боніфатійович (1834-1908) - український історик, археолог, етнограф, громадський діяч. Керівник Київської старої громади, професор Київського університету, засновник Товариства Нестора-літописця в Києві, організатор археологічних з'їздів, редактор і видавець "Архива Юго-Западной России" (8 томів). Засновник наукової історичної школи, яку Д.І.Багалій часто називає "київською документальною" і до якої відносив себе та всіх численних учнів В.Б.Антоновича.

¹⁶Кримський Агатангел Юхимович (1871-1942) - український сходознавець, славіст і письменник, професор Київського університету, один з організаторів та неодмінний секретар (1918-1928) ВУАН, директор Інституту мовознавства ім.О.О.Потебні. Головні праці з історії східної літератури, історії, мовознавства, культури.

¹⁷За поштовим штемпелем лист датовано 9 листопада 1929 р.

¹⁸За поштовим штемпелем лист датовано 20 листопада 1929 р.

¹⁹Горбань Микола Васильович (1899-1973) - український історик, письменник, співробітник Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури, працівник Харківського, Омського історичних архівів, автор праць з історії України другої половини XVII-XVIII ст., архівознавства та джерелознавства.

²⁰Багалій-Татарінова Ольга Дмитрівна (1890-1942) - донька академіка Д.І.Багалія, співробітник Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури, автор праць

з історії декабристського руху та військових поселень на Україні. Трагічно загинула в Харкові.

²¹Багалій Юрій Володимирович (1915-1976) - онук Д.І.Багалія, син О.Д.Багалій-Татарінової.

²²Іваницький-Василенко Сергій Михайлович (1883-1938) - історик українського права. Старший науковий співробітник Комісії для вивчення історії західно-руського та українського права ВУАН, учений секретар Президії ВУАН (1929-1932), секретар соціально-економічного відділу ВУАН (1931-1932). Досліджував історію магдебурзького права.

²³Окиншевич Лев Олександрович (1898-1980) - правознавець, історик права. Професор Ніжинського педагогічного інституту (1933-1934), співробітник наукових установ ВУАН (20-ті - поч. 30-х років). У 1941 р. був мобілізований в армію, потрапив у німецький полон і відпущений. За окупаційного режиму працював у Києві в міській управі, газеті "Нове слово", судових установах, науково-дослідному інституті краєзнавства. Працював деканом правничого факультету УВУ в Мюнхені, професором Колумбійського університету в США (1951-1954), в Бібліотечі Конгресу США (1954-1969). Автор понад 130 праць: "Центральні установи України-Гетьманщини XVII-XVIII ст.", "Рада старшинська на Гетьманщині", "Генеральна старшина на Лівобережній Україні XVII-XVIII ст." та інші.

²⁴Кравченко Іван Іванович (1899-1953) - історик, співробітник Київського обласного державного архіву.

²⁵Жураківський Геннадій Євгенович (1894-1955) - історик, педагог.

²⁶Кульчицький В. - співробітник Демографічного інституту, секретар управи ВУАН.

²⁷Антонович Дмитро Володимирович (1877-1945) - український історик мистецтва й театру, політичний діяч. Син В.Б.Антоновича. Один із засновників першої української партії - РУПу, член Центральної ради (1917), морський міністр і міністр освіти в урядах Директорії (1919). Один із засновників і ректор Українського вільного університету (УВУ) у Відні та Празі, голова Українського історико-філологічного товариства в Празі. Основні праці: "Українське мистецтво", "300 років українському театру", "Т.Шевченко як маляр".

²⁸Скубицький Трохим Тимофійович (1901-1937) - історик-партієць, зараховував Д.І.Багалія до "буржуазно-націоналістичної" школи М.С.Грушевського (Класова боротьба в українській історическій літературі // Історик-марксист. - 1930. - №17. - С.27-40).

²⁹Козаченко Антон Іванович (1900-1962) - історик, бібліограф, співробітник ВУАН, науково-дослідної кафедри історії української культури (Харків), автор праць з української історіографії та історії України XVII-XVIII ст.

³⁰Водолаженко Ольга Гаврилівна (1888-1972) - історик України, бібліограф, аспірантка і співробітник науково-дослідної кафедри історії української культури в Харкові. Автор праць з історії Слобожанщини. Репресована.

³¹Веретенніков Василь Іванович (1880-1939) - російський історик та історіограф, професор Харківського університету, завідувач секції історії Росії Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури, автор праць з методології історії та історії державних установ України та Росії XVII-XVIII ст., архівознавства.

³²Гніп Михайло - історик, співробітник Комісії Лівобережної та Слобідської України; засланий в 1930-х роках.

³³Назарець Олексій Іванович (1890-?) - історик, співробітник Комісії Лівобережної та Слобідської України; засланий в 1935 р.

³⁴Романовський Віктор Олександрович (1890-1971) - український історик, архівіст. Викладач Вищих жіночих курсів у Києві (з 1916), Київського університету та Київського-археологічного інституту (з 1918), директор Центрального архіву давніх актів у Києві (1921-1931), співробітник ряду комісій ВУАН та Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури, у післявоєнний час - завідувач кафедри (з 1947) і професор (з 1948) Ставропольського педагогічного інституту. Автор праць з історії України та Росії другої половини XVII-XVIII ст., джерелознавства, архівознавства.

³⁵Багалій Марія Василівна (?-1931) - дружина Д.І.Багалія.